

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 313/09-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. októbra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. M. H., K., zastúpeného JUDr. J. Ch., B., pre namietané porušenie jeho základných práv a slobôd zaručených čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 24 ods. 1, čl. 46 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Košice II sp. zn. 22 C 207/04 z 29. januára 2008 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4 Co 126/2008 zo 16. apríla 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. M. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. augusta 2009 doručená sťažnosť Mgr. M. H., K. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základných práv a slobôd zaručených čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 24 ods. 1, čl. 46 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a čl. 144 ods. 1 ústavy rozsudkom Okresného súdu Košice II (ďalej len

„okresný súd“) sp. zn. 22 C 207/04 z 29. januára 2008 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 126/2008 zo 16. apríla 2009.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Okresný súd Košice II zamietol moju žalobu o nulitu krstu a zrušenie Členstva v cirkvi a porušil moje osobnostné občianske a základné ústavné práva a slobody, porušil moje právo na súdnu ochranu. Zamietnutím mojej žaloby súd prvého stupňa neprípustné podriadil právny poriadok Slovenskej republiky pod cirkevné (kanonické) právo.

Ústavnou sťažnosťou namietam nesprávnu a neprípustnú aplikáciu cirkevného práva súdmi prvého a druhého stupňa v konaní a rozhodovaní pred nimi. „Súdy v Slovenskej republike pôsobia na základe Ústavy Slovenskej republiky a zákonov, čiže na základe právneho poriadku Slovenskej republiky a sú teda povinné rozhodovať na základe aplikácie noriem tohto právneho poriadku alebo noriem, ktorých aplikáciu tento poriadok zvlášť umožňuje.“ (Judikát 12/2001, III. ÚS 64/00, str. 4)

O uvedenom judikáte Ústavného súdu SR sudcovia obidvoch všeobecných súdov vedeli, pretože je založený v súdnom spise a boli povinní ho rešpektovať v rozhodovaní vo veci.

„Cirkevné orgány nie sú orgánmi verejnej moci a vo svojich rozhodnutiach aplikujú aj iné normy, okrem právneho poriadku Slovenskej republiky.“ (Judikát 12/2001, III. ÚS 64/00 str. 4)

Základom mojej žaloby je skutok kresťanského krstu, ktorý mal za následok vznik členstva v kresťanskej cirkvi, ktoré trvá. Kresťanským krstom, ktorý je kresťanským cirkevným úkonom, bolo porušené moje základné ústavné právo byť bez náboženského vyznania, (čl. 24 ods. 1 Ústavy SR)

Kresťanským krstom bolo porušené moje osobnostné občianske právo prejavu slobodnej vôle, ktoré bolo porušené tým, že ako dieťa som nemohol prejsť nesúhlas s kresťanským krstom, (čl. 19. ods. 1 Ústavy SR.)

V konaní pred prvostupňovým súdom bola porušená nestrannosť súdu sudkyňou prvostupňového súdu jej vedením pojednávania a obsahom dokazovania o skutočnostiach nesúvisiacich s predmetom žaloby.

O porušení nestrannosti súdu svedčí dvojnásobné zastavenie konania vo veci s odôvodnením nedostatku právomoci súdu. Aj zamietnutie žaloby prvostupňový súd odôvodnil tým, že predmet žaloby a jej riešenie náleží do pôsobnosti cirkvi. Zamietnutie žaloby je porušením môjho základného ústavného práva (čl. 46 Ústavy SR) na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces.

Sudkyňa prvostupňového súdu porušila svoju ústavnú povinnosť (čl. 144 ods. 1 Ústavy SR) o viazanosti sudcu pri rozhodovaní rešpektovať Ústavu Slovenskej republiky a túto ústavnú povinnosť porušila aplikáciou cirkevného (kánonického) práva na rozhodnutie tejto právnej veci...

Všeobecné súdy, Okresný súd Košice II rozsudkom o zamietnutí žaloby o Návrhu na nulitu krstu a zrušenie členstva v cirkvi a Krajský súd v Košiciach potvrdením rozsudku súdu prvého stupňa odmietli moje základné ústavné právo na súdnu ochranu porušením čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR. Nadradenie cirkevného (kanonického) práva nad právny poriadok Slovenskej republiky malo za následok neprípustnú ignoranciu mojich základných ústavných práv a slobôd sudkyňou súdu prvého stupňa.

Podľa článku 48 ods. 2 došlo k porušeniu základných práv a slobôd tým, že neboli vypočutí štatutári žalovaných cirkví, ktoré som navrhoval, nemohol som byť prítomný na neverejnom zasadnutí senátu odvolacieho súdu a najmä preto, že konanie a dokazovanie na súde prvého stupňa sa v značnej miere odklonilo od predmetu a obsahu žaloby.

Od začiatku konania na pojednávaniach boli vždy prítomní iba právni zástupcovia žalovaných cirkví, bez zástupcov cirkvi a cirkevní duchovní boli iba vypočutí ako svedkovia.

Tak, ako v konaní na súde nemohli plnohodnotne nahradiť právni zástupcovia samotných cirkevných duchovných, tak duchovní (kňazi) nemohli nahradiť účasť na pojednávaní a výpovede štatutárov svojich cirkví...»

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd „vyslovil, že:

- *právoplatným rozhodnutím obidvoch všeobecných súdov boli porušené moje základné práva a slobody,*
- *aby zrušil tieto rozhodnutia,*
- *vrátil vec na ďalšie konanie,*
- *zakázal pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd*

- a prikázal, aby ten, kto porušil práva a slobody podľa ods. 1 obnovil stav pred porušením.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Sťažovateľ namieta rozhodnutie okresného súdu, ktorým zamietol jeho žalobu o „*nulitu krstu a zrušenie členstva v cirkvi*“. Namietol najmä nedostatok nestrannosti sudkyne pri vedení pojednávania, ako aj obsah dokazovania skutočností nesúvisiacich s predmetom žaloby.

Ústavný súd sa najprv zaoberal časťou sťažnosti, ktorá smeruje proti rozhodnutiu okresného súdu, kde sťažovateľ namieta rozsudok sp. zn. 22 C 207/04 z 29. januára 2008.

Z textu čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach na porušenie základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02).

Vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho základných práv rozsudkom sp. zn. 22 C 207/04 z 29. januára 2008, pretože ochrany jeho práv, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ mohol domáhať aj podaním odvolania proti nemu, o ktorom rozhodoval krajský súd v konaní sp. zn. 4 Co 126/2008 dňa 16. apríla 2009.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť v tejto časti, ktorá smerovala proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 22 C 207/04 z 29. januára 2008, odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 zákona o ústavnom súde preskúmal časť sťažnosti, ktorá smeruje proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 4 Co 126/2008 zo 16. apríla 2009.

Sťažovateľ krajskému súdu vyčítal najmä to, že potvrdením rozsudku prvého stupňa „... odmietli moje základné ústavné právo na súdnu ochranu porušením čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR. Nadradenie cirkevného (kanonického) práva nad právny poriadok Slovenskej republiky malo za následok neprípustnú ignoranciu mojich základných ústavných práv a slobôd sudkyňou súdu prvého stupňa“, neboli vypočutí štatutárni zástupcovia cirkví, ktorých sťažovateľ navrhoval vypočuť, a nemohol byť prítomný na neverejnom zasadnutí odvolacieho senátu, a najmä to, že konanie a dokazovanie na súde prvého stupňa sa v značnej miere odklonilo od predmetu a obsahu žaloby.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 138/02).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil.

Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody.

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd poskytol právny výklad, ktorý nedostatky nevykazuje. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu okrem iného vyplýva:

«Súd akt krstu posudzoval ako úkon, ktorý žalovaný v 2. rade vykonal na žalobcovi na základe slobodnej, vážne, určite a zrozumiteľne prejavenej vôle rodičov žalobcu (táto skutočnosť vyplynula z výpovede svedkyne matky žalobcu), ktorí boli oprávnení prejavíť svoju vôľu a v tomto rozhodnutí zastupovať žalobcu. Na základe vykonaného krstu vznikol medzi žalobcom a žalovaným 2. rade vzťah. Krst bol vykonaný podľa vnútorných predpisov a zvyklostí žalovaného v 2. rade. Krst bol vykonaný platne a súd nemôže vysloviť jeho „nulitu“ resp. absolútnu neplatnosť, keď nebol v konaní preukázaný žiaden dôvod, prečo by mal byť neplatný (nedostatok náležitosti: subjektu, vôle, prejavu, pomeru vôle a prejavu, predmetu a obsahu)...

Odvolací súd vec prejednal na neverejnom zasadnutí v zmysle ust. § 214 ods. 2 O. s. p. bez nariadenia pojednávania s tým, že rozhodnutie bolo verejne vyhlásené dňa 16. 4. 2009 o 9.15 hod., čo bolo oznámené na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach. Výveska bola oznámená 6. 4. 2009 a zvesená 16. 4. 2009.

Odvolací súd vec prejednal ako bolo vyššie uvedené na neverejnom zasadnutí a zistil, že prvostupňový súd vo veci správne rozhodol, správne vykonal dokazovanie, ktoré dôkazy hodnotil jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach a došiel k správne právnemu záveru. Odvolací súd jednoznačne poukazuje na závery súdu prvého stupňa, ku ktorým je potrebné predovšetkým uviesť to, že zo strany odvolacieho súdu podľa upraveného žalobného návrhu, ktorý súd pripustil na pojednávaní dňa 29. 1. 2008 je určením neplatnosti krstu a zrušenie členstva v cirkvi. Súd prvého stupňa správne posúdil, že nie sú dané dôvody neplatnosti krstu a že zrušenie členstva v cirkvi je v kompetencii orgánov ako vnútorná záležitosť.

Z upraveného žalobného návrhu je zrejmé, že sa žalobca nedomáha ochrany základného práva na zmenu náboženského presvedčenia, ako to vyplýva z článku 24 Ústavy Slovenskej republiky a Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd.

Zmena náboženského presvedčenia je totiž výlučne na vôli fyzickej osoby a nemôže byť nahradená kompetenciou súdu alebo cirkevného orgánu. Niet totiž právnej normy, ktorá by upravovala právny vzťah na vyriešenie právneho základu žaloby.

Súd prvého stupňa v rozhodnutí okrem iného uviedol aj skutočnosť, že mohlo by dôjsť k zmene evidenčného stavu žalobcu ako člena pravoslávnej cirkvi, ak podá žiadosť o zrušenie členstva na príslušnú farnosť, kde farár v krste knihy, v kolónke Poznámky uvedie dátum, kedy k zrušeniu došlo a kedy sa členstvo zrušuje.

Z týchto dôvodov bolo potrebné rozsudok súdu prvého stupňa, pokiaľ ide o výrok o zamietnutí žaloby, ako aj o náhrade trov konania vo vzťahu žalobcu k žalovanému v 1. rade zamietnuť podľa § 219 ods. 1 O. s. p.“

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že postup krajského súdu pri odôvodňovaní právneho záveru výroku rozsudku sp. zn. 4 Co 126/2008 zo 16. apríla 2009 nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny.

To, že sa oba sudy nestotožnili s názorom sťažovateľa, neznamená, že by ich závery odporovali čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy.

Iné vady konania, okrem vyhodnotenia skutku, sťažovateľ nenamieta.

Pokiaľ ide o námietku, že krajský súd konal na neverejnom zasadnutí senátu, takýto postup mu umožňuje ustanovenie § 214 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, čo aj náležite zdôvodnil.

Podľa ustanovenia § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

Sťažovateľ žiadal vysloviť aj porušenie svojich základných práv zaručených čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 24 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a čl. 144 ods. 1 ústavy bez toho, aby svoje námietky bližšie zdôvodnil.

Bolo teda bez ďalšieho právneho významu tieto námietky preskúmavať bez spojenia s ich adekvátnym odôvodnením.

Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajského súdu nevykazuje nedostatky, ktoré by súviseli s porušením základných práv a slobôd sťažovateľa, a preto v tejto časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky skutočnosti uvedené v tomto rozhodnutí ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. októbra 2009